

Міністерство освіти і науки України
Приватний вищий навчальний заклад
“Інститут економіки і підприємництва”
(м. Тернопіль)

Вища школа маркетингового управління та
іноземних мов (м. Катовіце)

Тези доповідей IV Міжнародної науково-теоретичної
конференції студентів, аспірантів та молодих вчених

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ, ПОЛІТИЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ОЦІНКИ І ПРОГНОЗИ НА РУБЕЖІ ДВОХ ТИСЯЧОЛІТЬ

Тези доповідей

Частина I

Загальні проблеми гуманітарних наук

Тернопіль – 2006

Існує група мислителів, зокрема утилітаристи, що зводить цілу моральну дійсність до одного виміру. На їх думку лише окремі чинники здатні впоратись з людськими потребами, надаючи відповідну міру у різних ситуаціях. Проте і тут, згода на відкинення множинності норм з метою уникнення конфліктів, на які наражається плуралізм, виявляється хибною.

Проведення досліджень часто вимагає покори, тому гідним зазначення є рефлексії над безсиллям етичних мислителів перед складними ситуаціями. Філософи з великою легкістю застосовують категорію морального конфлікту. Проте довільність на етапі уточнення понять приводить до того, що ціла проблема вислизас від ґрунтового аналізу, а мислителі втративши орієнтацію блукають від проблеми до проблеми, підкреслюючи необхідність подолання труднощів та виходу з моральних конфліктів, проте насправді зосереджуються лише на відповідях, яких вимагають конкретні випадки.

У цьому зв'язку, зазначимо, що кожний конфлікт це окрема історія. Спроба розв'язання існуючих тут загадок, часом, зустрічає рішучий опір, що на перекір зусиллям людини, хочуть залишитись недосяжними для досліджень чи проникливого пізнання, що спроможне відкрити приховані у них глибини.

Леся Гусар

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НЕОБХІДНОЇ ОБОРОНИ

Забезпечення міцних гарантій недоторканості прав і свобод громадян являється твердою підставою для їх нормальної життєдіяльності. Право на необхідну оборону, яке регламентується у ст. 36 ККУ [1], являється однією з таких гарантій. Загально визнано, що вчинення громадянами права на необхідну оборону, являється важливою гарантією недоторканості особистості, слугує інтересам запобігання і припинення злочинів і має велике попереджувальне значення. Проте, багато громадян не відчувають себе у безпеці. Вивчення правозастосовчої практики показує, що органи дізнання, слідства і суди досить часто допускають серйозні помилки при вирішенні питання про оцінку правомірності осіб, які оборонялися від злочинних посягань. Як правило, в результаті таких помилок громадяни, які оборонялися від суспільно небезпечних посягань, незаконно притягуються до кримінальної відповідальності. Це, на наш погляд, обумовлює необхідність провести дослідження ефективності діючої конструкції норми про необхідну оборону. Дослідження ефективності норми, яка розглядається передбачає узагальнення даних про ставлення громадян до інституту необхідної оборони, про те як часто вчиняються злочини в їх присутності, характері цих злочинів. І виявленні,

як часто громадяни приймають заходи по їх припиненню, якими мотивами вони при цьому керуються.

З метою з'ясування цих відомостей нами було проведено опитування 100 осіб робітників, службовців, підприємців Заставнівського району і 100 осіб цієї ж категорії Новоселицького району Чернівецької області. На питання про те, чи вчинялися у вашій присутності злочини 38% у Заставнівському районі і 35% у Новоселицькому відповіли позитивно. Так, за результатами опитування громадян, які проживають у Заставнівському районі 87% осіб із загального числа тих, в присутності яких вчинялися злочини, не приймали заходів по їх припиненню, тобто не використовували право на необхідну оборону, по Новоселицькому району показник – 80%. Ця цифра являється загрозливою, оскільки показує значне пониження активності громадян у припиненні злочинів.

Проведене нами опитування громадян Заставнівського району показали, що тільки 7% опитаних осіб вказали, що якби в їх присутності вчинялись злочинні посягання, тоді б вони прийняли заходи по їх припиненню; 63% опитаних вказали, що не прийняли б заходів по припиненню злочинних посягань; 17% прийняли б заходи по припиненню злочинних посягань в залежності від обстановки, а 12% відмовилися дати відповідь на дане питання.

Значний інтерес являє виявлення причин такої низької соціальної активності громадян. Так, серед опитаних нами громадян Заставнівського району, в присутності яких вчинялись злочини, серед мотивів, за якими вони не використовували дане право, назвали наступне: 46% боянь відповідальності, 15% незнання права, яке розглядається; 22% незнання конкретних правил поведінки при вчиненні права оборони; 4% фізичні недоліки; 4% недооцінка власних сил і можливостей, 3% байдуже ставлення до фактів злочинних посягань, 7% інші обставини. Відповідно по Новоселицькому району ці показники склали аналогічну картину: 50% боянь відповідальності, 19% незнання права, яке розглядається, 20% незнання конкретних правил поведінки при вчиненні права оборони, 2% фізичні недоліки, 3% байдуже ставлення до фактів злочинних посягань.

Таким чином, в цілому результати нашого дослідження свідчать, що громадяни, які являються свідками злочинів, дуже рідко користуються правом на необхідну оборону для їх припинення. Основними причинами такої поведінки являються страх настання небажаних наслідків і незнання конкретних правил поведінки при необхідній обороні. Обумовлюється це тим, що з кримінально-правовим поняттям необхідної оборони громадяни зустрічаються досить рідко, а при зіткненні не можуть розібратися, в чому заключається відмінність необхідної оборони від перевищення її меж.

Література:

1. Кримінальний кодекс України. Кримінально-процесуальний кодекс України. – К. Істина – 2001. – 416 с.